

ዘጸአት

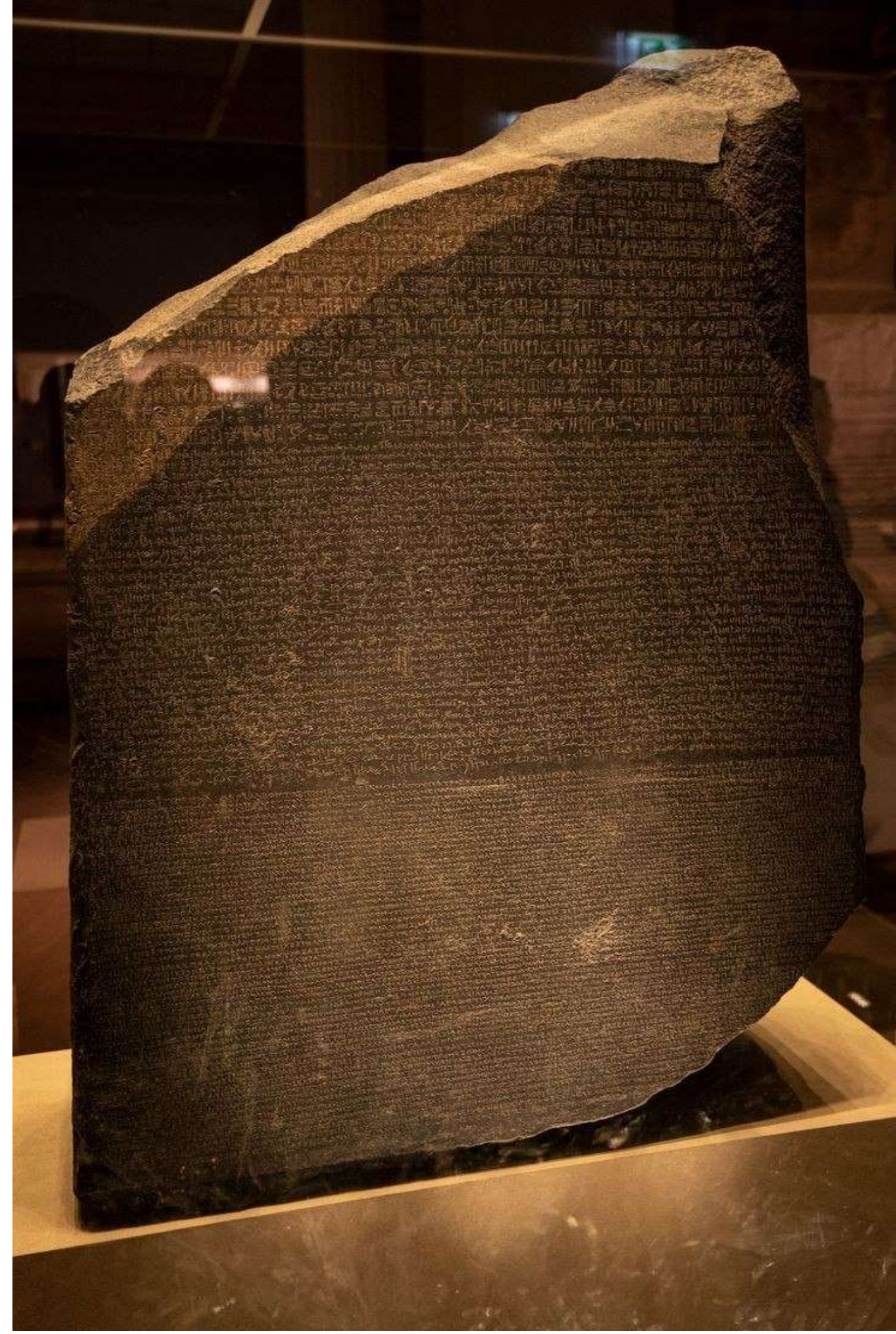
(Exodus)

☐ ሮዘታ ድንጋይ

(Rosetta Stone)

የሮዘታ መንጃር፡1798፡ሌተናንት ፒ.ኤፍ.ኤክስ ቡቸርድ

- በዚያን ጊዜ ፅህፈት አለመስፋፋቱን ምክንያት በማድረግ መሥራታቸው የአራት መፅሀፍትን ሊፅፍ አይችልም ብለው ያምኑ ነበር።
- በሶስት ቋንቋ የተፃፈ ጥንታዊ ፅሁፍ ነው።
- በድንጋዩ አናት ላይ ያለው ጽሁፍ በማይታወቅ የሂሮግሊፊክስ ጽሁፍ ተጽፎ ነበር። መካከለኛው ጽሁፍ ዲሞቲክ ተብሎ የሚጠራው የሂሮግሊፊክስ አጻጻፍ ሲሆን የታችኛው ደግሞ በኮኔግሪክ ነበር። አዲስ ኪዳን የተጻፈበት ግሪክ ነው።

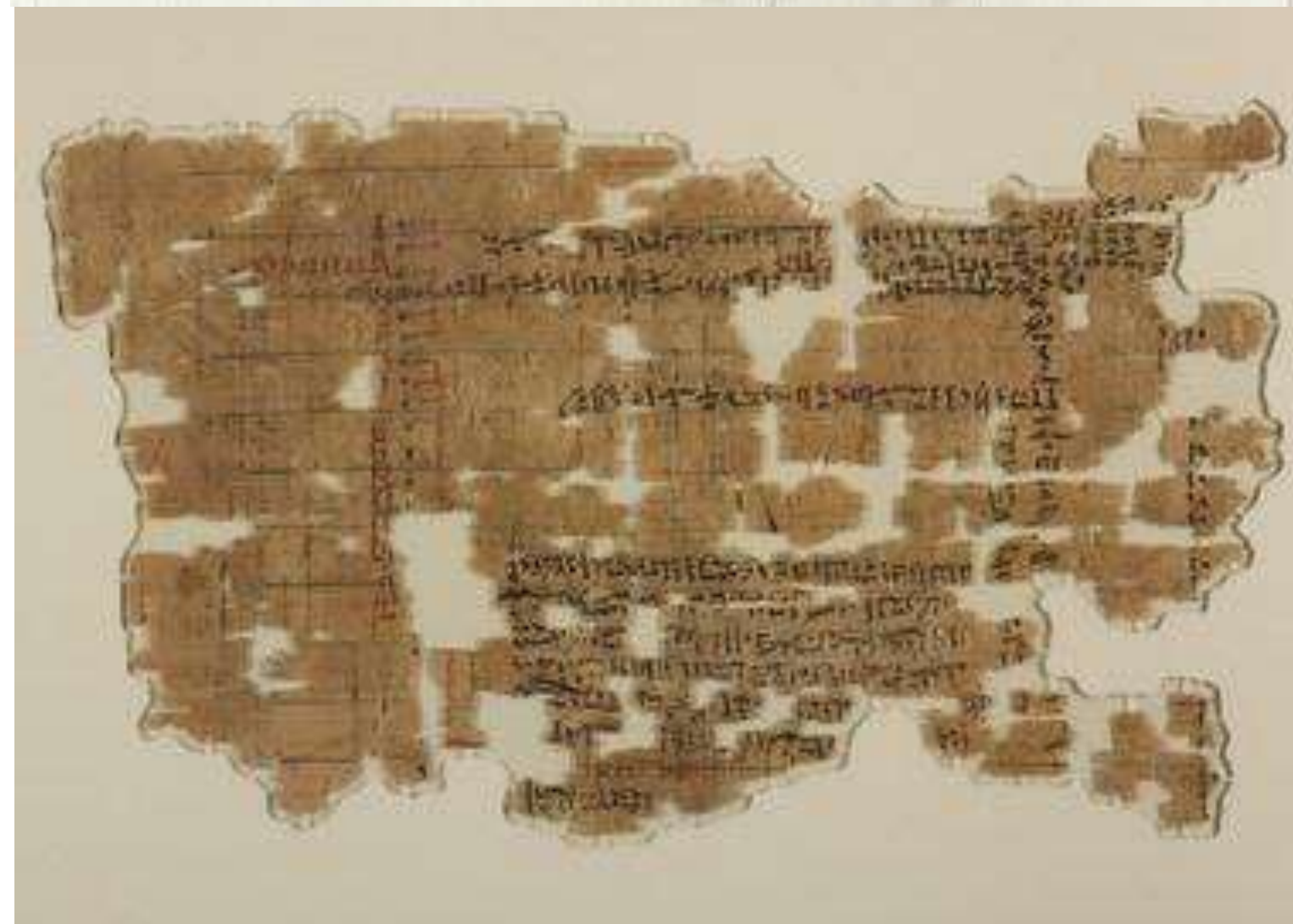
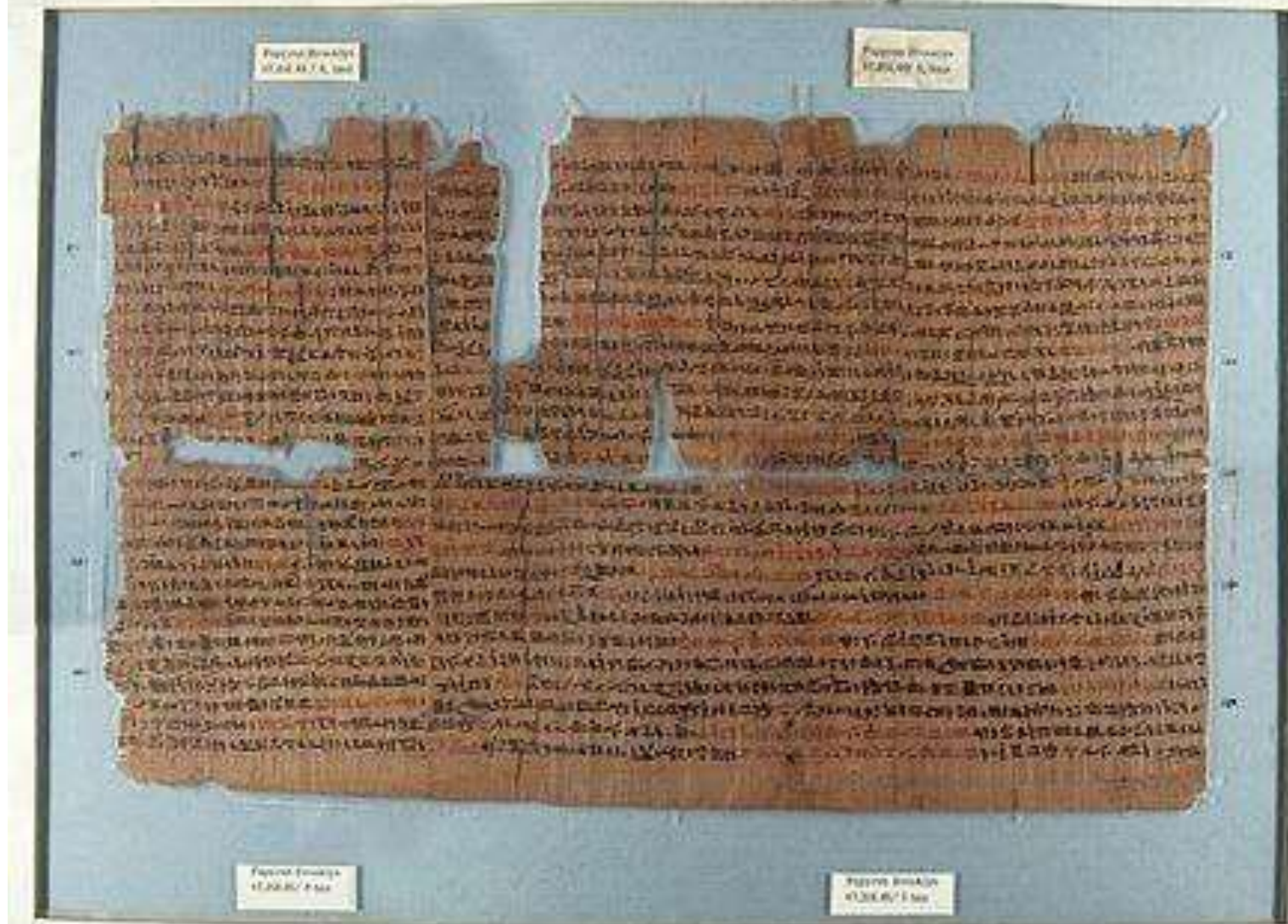

□ ብሩክሊን ፓፒሩስ

(Brooklyn Papyrus)

በ1889 ዓ.ም የተገኘ

- አንዳንድ አንዳንድ ተቺዎች እስራኤል በግብፅ ባርነት ተገዝታ እንደነበረች ይጠራጠራሉ።
- በግብፅ የነበሩ 95 የቤት አገልጋዮችን ስም የያዘ መጽሐፍ ሲሆን ከእነዚህ ውስጥ ግማሾቹ የሲሮ-ፍልስጤም መገኛ የሚገልጹ ስሞች አሏቸው። በመሆኑም በግብፅ ውስጥ ብዙ የሴማዊ ተወላጅ የሆኑ ሰዎችን መኖራቸውን ያሳያል።

፩ ጡብ ያለ ገለባ

(Bricks without straw)

1279-1213 ዓ.ዓ:በናይል ዴልታ

- እስራኤላውያን በግብፃውያን ባርነት እንደነበሩ እና ጡብ የመስራት ግዴታ እንደነበረባቸው በቅዱሳት መጻሕፍት የተጠቀሰው ትክክለኛ ለመሆኑ ጥሩ አመላካች ነው።

፩ ንጉስ ቱትሞሲስ III

(King Tuthmosis III)

ቴብስ፡ግብፅ፡1904፡ካርናክ ካፔቴ

- ዘፀአት የተካሄደው በ1466 ከክርስቶስ ልደት በፊት በንጉስ ቱትሞሲስ III ጊዜ ነው።
- ንጉስ ቱትሞሲስ III ወደ ስልጣን የመጣው 1479ዓ.ዓ ሲሆን ለ54 አመታት መምራት ችሏል። የመጀመሪያዎቹን 22 አመታት ከእንጀራ እናቱ ንግስት ሀትሽፑት (Hatshepsut) ጋር አንድ ላይ በመሆን መርቷል።
- ንጉስ ቱትሞሲስ III 17 ዘመቻዎችን ተዋግቶ የግብፅን ድንብር እስከ መጨረሻው አስፋፋ። ይህ ማለት የግብፅ ቁጥጥር በካናን ላይ በወረራ ጊዜ ደርሷል።

☐ ንጉሥ ራምሴስ II

(CKing Ramesses II)

ቴብስ፡ግብፅ በ1816 ዓ.ዓ፡ጀላኒ ቤልዞኒ

- አንዳንዶች የካናን ወረራ ከክርስቶስ ልደት በፊት ከ13ኛው በፊት ሊደረግ አይችልም ወደሚል ድምዳሜ ያመራሉ፤ይህም ዘፀአት በ1220 ዓ.ዓ አካባቢ እንዲሆን ያደርገዋል።
- ንጉሥ ራምሴስ II ይመራ የነበረው ከ1279-1213 ዓ.ዓ

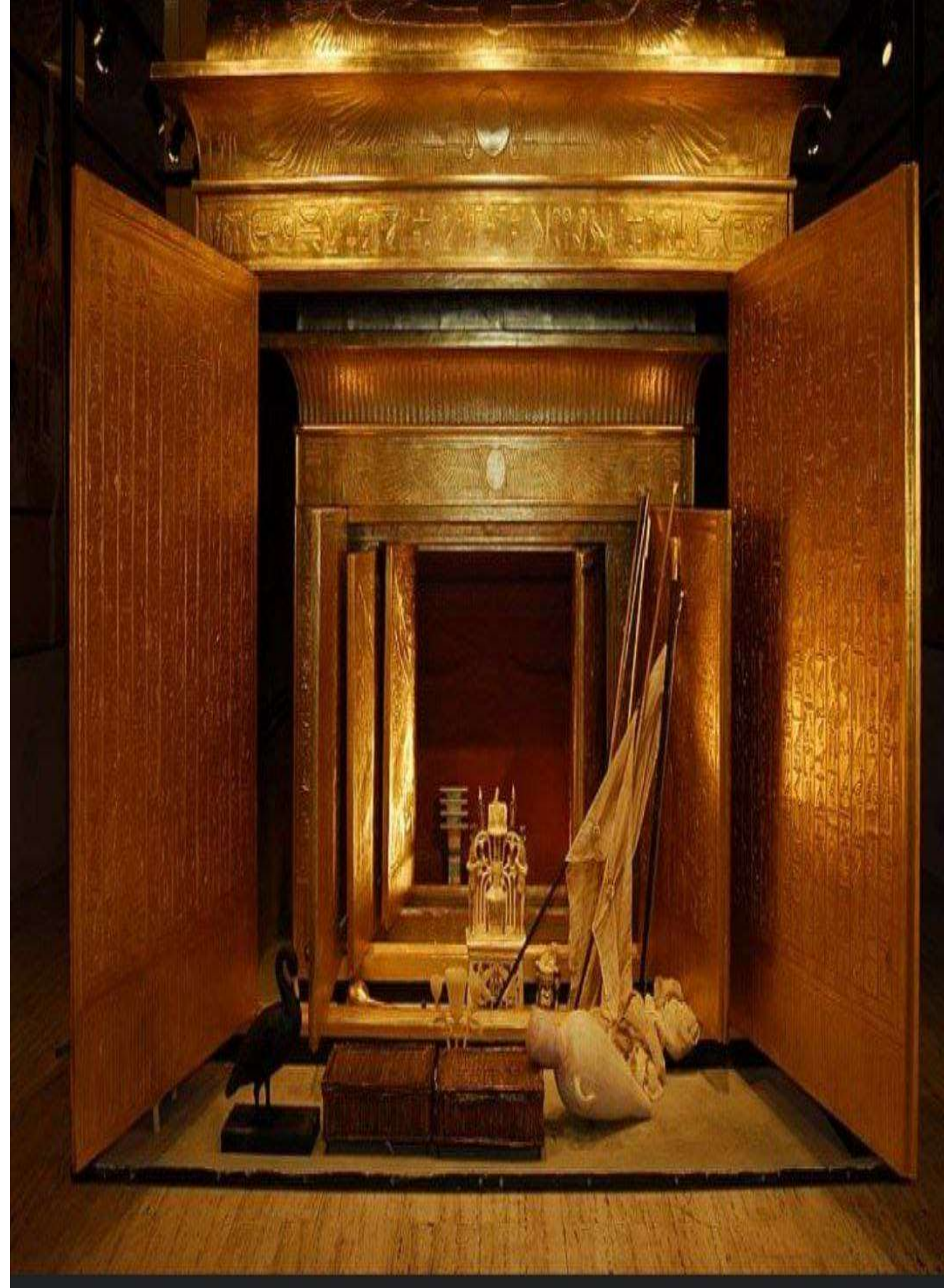

☐ የቱታንክህመን መቃብር

(Tomb of Tutankhamen)

አክሶር በገንቦች ሸለቆ :1922

- በመቃብሩ ውስጥ አራት በወርቅ ያጌጡ ተገጣጣሚ የእንጨት ሳጥኖች ሲኖሩ የአስርቱ ትዕዛዛትን ከሚይዘው ሳጥን ጋር ተመሳሳይ ናቸው።
- ከ4ቱ ሳጥኖች የውስጠኛው በእያንዳንዱ ጎን ከንፎቻቸው የሚነካኩ ኪሩብ በሚመስሉ ምስሎች ያጌጠ ነበር።
- 2ኛው ሳጥን ደግሞ የመገናኛ ድንኳንን ከሸፈነው ጋር ተመሳሳይ በሆነ የነሐስ አበባ ያጌጠ መጋረጃ ነበረው።

☐ የአኑቢስ ሳጥን

(Chest of Anubis)

አክሶር በንጉሶች ሸለቆ ፡1922

- የግብፃውያን ታቦት ላይ የአምላካቸው አኑቢስ ምስል በሳጥኑ ላይ ሲኖር ይህም የአምላካቸውን መገኘት (Presence) የሚገልጽ ነበር።
- በተመሳሳይ የአሰራራቸውያን የቃልኪዳን ታቦት የኪሩብ ምስሎች በላዩ ላይ ሲኖረው በኪሩቦች መካከልም የእግዚአብሔር መገኘት የሚገለጥበት ስፍራ ነበር።
- ይህ የቃልኪዳን ታቦቱ አሰራር በነባራዊ ሁኔታ እንደሆነ ያሳያል።

□ አፄወር ፓፒረስ

(Ipuwer Papyrus)

1909 ዓ.ም ተተረጎመ

- ለመጀመሪያ ጊዜ የተተረጎመው በ1909 ነው ።
የመጽሐፉን ይዘት የጻፉት አንድ ከፍተኛ ግብፃዊ
ባለሥልጣን ሲሆን አገሪቱን ባወደመው መቅሰፍት
ምክንያት የተሰማውን የሐዘን ስሜት ይገልጻሉ።
- አፄወር ፓፒረስ በዘጸአት ዘገባ ውስጥ የተገለጹትን
ተመሳሳይ መቅሰፍቶች የሚጠቁመው የግብፅ ዘገባ ነው።
- በሁለቱ መካከል ያለውም ንጽጽር የሚከተለውን
ይመስላል።

ኢፑወር

- እነሆ፣ ግብፅ ወደ መፍሰስ ወድቃለች።ውሀ ያፈሰሰው ከንድ የምድር ኃያላንን በመከራ ትይዛለች” (ኢፑ 7:5)
- ወንዙ ደም ነው። ከወንዙ ከጠጣክ፣ሰብአዊነትህን አጥተህ የውሃ ጥማትህን ትጠማለህ። (ኢፑወር 2:10)
- “የተትረፈረፈ ገብስ ጠፍቷል። ምግብ አቅርቦቶች አጭር ናቸው ። መኳንንቱ ረሃብ እና መከራ. . . . የነበራቸው መጠለያ በአውሎ ነፋሱ ጨለማ ውስጥ ነው ። (ኢፑወር 6:3፣ 3:3፣ 7:13)
- ምንእናድርገው? ሁሉምጥፋትነው!” (ኢፑወር 3:13)
- እነሆ ቸነፈር ምድርን ጠራርጎ ደም አለ። በሁሉም ቦታ የሚሾች እጥረት ሳይኖር....ወንድሙን መሬት ውስጥ የቀበረበ ሁሉም ቦታ ነው. . . . ወዮ ለሀዘኑ በዚህ ጊዜ” (ኢፑወር 2:5፣6፣13፣ 4:3)
- “ልቅሶ በምድሪቱ ሁሉ ላይ ተደባልቆ ነው። (3:14)

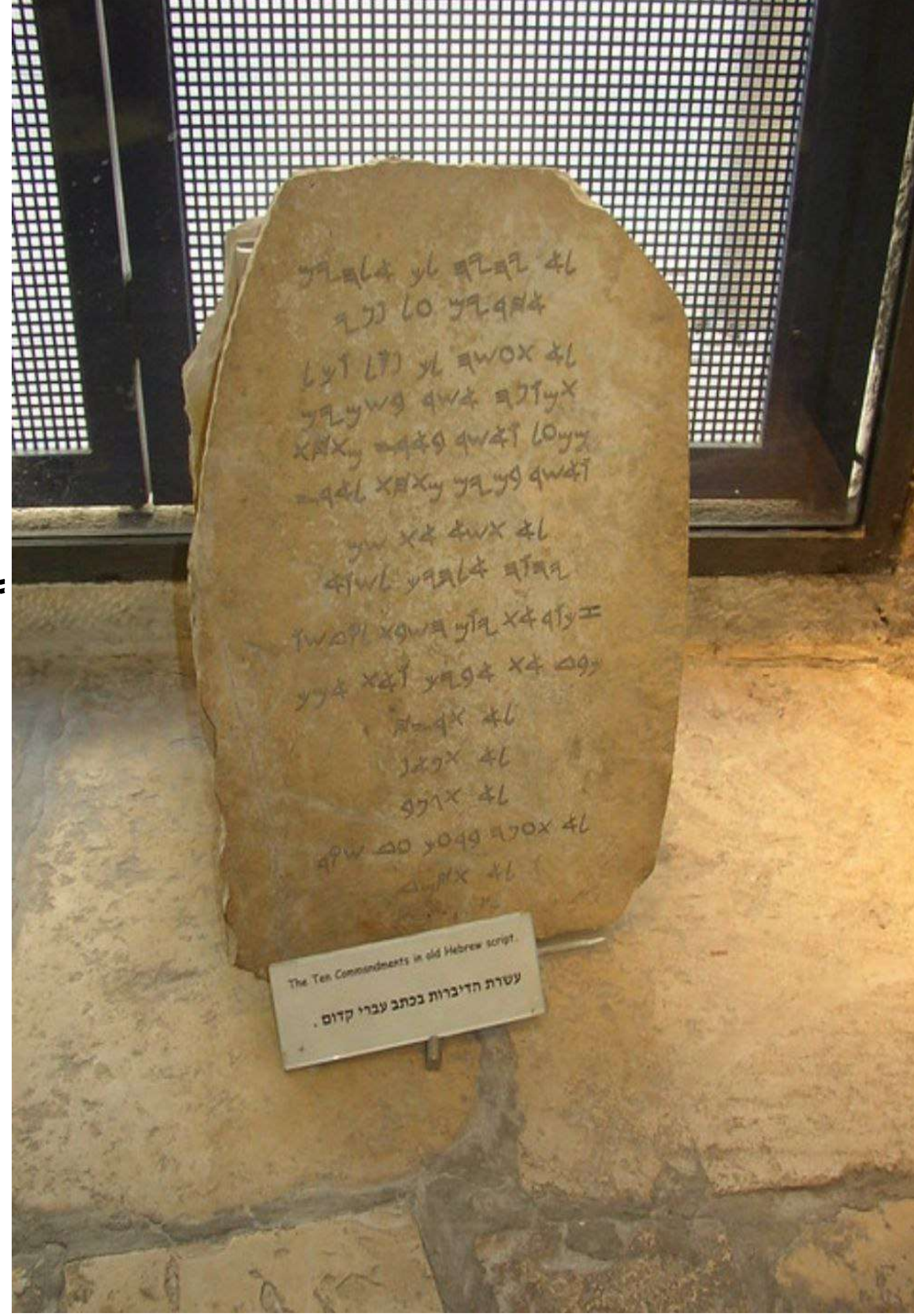
ዘጸዓት

-ከወንዙ ውኃን ውሰድ።....አፍሰሰው፤ ከወንዙም የወሰድኸው ውኃ....ደም ይሆናል። (ዘጸ. 4:9)
- ... የወንዙም ውኃ ሁሉ ተለውጦ ደም ሆነ..ግብፃውያንም ከወንዙ ውኃ ይጠጡ ዘንድ አልቻሉም...(ዘጸ. 7:20-21)
- የግብፃውያን ከብቶች ሁሉ ሞቱ። . . . እግዚአብሔርም ነጎድጓድና በረዶ ላከ፤ እግዚአብሔርም በግብፅ አገር ላይ በረዶ አዘነበ....ተልባና ገብሱ ተመታ” (ዘጸ. 9:6፣23፣31)
- “የፈርዖንም ባሪያዎች፡- ይህ ሰው እስከ መቼ ዕንቅፋት ይሆንብናል?(ዘጸ. 10:7)
- “እንዲህም ሆነ፤ እኩል ሌሊት በሆነ ጊዜ እግዚአብሔር፤ በዙፋን ከተቀመጠው ከፈርዖን በኩር ጀምሮ በግዙት እስካሉት እስከ ምርኮኞቹ በኩር ድረስ፤ የግብፃውያንን በግብፅ ምድር የተገኘውን በኩር ሁሉ... (ዘጸ. 12:29)
- “በግብፅ ምድር ታላቅ ልቅሶ ሆነ።”(ዘጸ. 12:30)

□ አስርቱ ትዕዛዛት

(The Ten Commandments)

- የሃሙራቢ ህግ በተመሳሳይ መልኩ ከተቀረጹ የድንጋይ ጽላት ግኝቶች ላይ በመመስረት፣ አሥርቱ ትእዛዛት የተቀረጹት ከሰው እጅ ብዙም በማይበልጥ የድንጋይ ንጣፍ ላይ እንድሆነ ያሳያል።
- በታቦቱ ውስጥ የተቀመጡት የሕጉ ጽላቶችም እንዲሁ ታቦቱ የእግዚአብሔር የእግሩ መረገጫ ስለሆነች በእግዚአብሔር “እግሮች” ሥር ነበሩ።

□ አመሌቶች

(Amulets from Ketef Hinnom)

ኬቴፍ ሂንኖም መቃብር፡ኢየሩሳሌም፡1979

- አንዳንድ ተቺዎች እንደሚሉት የአሪት መጽሃፍት ከፋርስ ግዛት በኋላ በ539 ዓ.ዓ አለመጸፉን የሚያሳይ ነው።
- አመሌቶች የተጻፉት በ587 ዓ.ዓ ባቢሎናውያን ኢየሩሳሌምን ከማውደማቸው በፊት ነው።
- አመሌቶች የሚይዙት ፅሁፍ በዘኁልቁ እና በዘዳግም ውስጥ ይገኛል።

